

містечок України, а нині їхня спадщина може слугувати потужним ресурсом для розвитку різноманітних видів туризму (пізнавального, музейного, історико-патріотичного), музейної справи, екскурсознавства тощо. У цьому контексті цікавим для туристів і корисним для України було б створення Музею чумацтва у Кіровограді.

### **Література**

1. Приходько В. В Крым за солью / В. Приходько // Загадки истории. — 2015. — № 11. — С. 25.
2. Все про чумацтво [Електронне джерело]. — Режим доступу: <http://chumactvo.info/>
3. Ралі «Чумацький шлях» [Електронне джерело]. — Режим доступу: <https://www.google.com.ua/search>

**Амосов О. Ю.**, д.е.н., професор,  
заслужений діяч науки і техніки України,  
завідувач кафедри економічної теорії та фінансів,  
Харківський регіональний інститут державного управління  
Національної академії державного управління  
при Президентіві України, м. Харків  
**Власенко Т. А.**, к.е.н., доцент кафедри державного  
управління, публічного адміністрування  
та регіональної економіки, Харківський національний  
економічний університет ім. С. Кузнеця, м. Харків

### **ОЦІНКА ФАКТОРІВ ВПЛИВУ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НА ФОРМУВАННЯ ТА ЕФЕКТИВНЕ ВИКОРИСТАННЯ СИНТЕЗОВАНОГО КАПІТАЛУ РЕГІОНУ**

Процес формування та ефективного використання синтезованого капіталу регіону, до складу якого входить людський, інтелектуальний та соціальний, є достатньо складним. У якості гіпотези ми стверджуємо, що є перелік факторів зовнішнього середовища, які певним чином впливають на зазначені процеси. Серед факторів визначаємо мікро-, мезо- та макрорівневі та засобом застосування когнітивного підходу етапи дослідження відобразимо таким чином: дослідження проблеми, визначення мети і завдань; побудова когнітивної карти; побудова когнітивної моделі і перевірка її

адекватності; аналіз розповсюдження збуджень на графі; вирішення завдань складності, чуттєвості і стабільності систем.

Для побудови когнітивної карти перед визначенням знаково-орієнтованого графу необхідно детермінувати вершини (концептами), які безпосередньо досліджуються в рамках моделі, які на дано в таблиці. Послідовність концептів відповідає рівню системи синтезованого капіталу.

*Таблиця*

**Концепти факторів впливу на формування та ефективне використання синтезований капітал**

| Групи                 | Фактори                                                                                              | Позначення |
|-----------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 1                     | 2                                                                                                    | 3          |
| Макрорівень           |                                                                                                      |            |
| соціально-економічні  | підвищення рівня соціального захисту                                                                 | V1         |
|                       | реформування системи охорони здоров'я                                                                | V2         |
|                       | зниження податкового навантаження на підприємства                                                    | V3         |
|                       | лібералізація економічної діяльності                                                                 | V4         |
| науково-інноваційні   | державна підтримка венчурного бізнесу                                                                | V5         |
|                       | мотивація банків і страхових компаній до інвестування у процес створення інноваційної інфраструктури | V6         |
| культурно-освітні     | підвищення рівня загальної освіти та професійної підготовки населення                                | V7         |
|                       | відтворення наукових шкіл і інтелектуальної наукової еліти                                           | V8         |
|                       | впровадження неперервної освіти                                                                      | V9         |
| правові               | регулювання прав людини та людського розвитку                                                        | V10        |
|                       | регулювання міграційних процесів                                                                     | V11        |
|                       | подолання бідності та майнового розшарування                                                         | V12        |
|                       | захист інтелектуальної власності                                                                     | V13        |
|                       | регулювання інноваційного розвитку                                                                   | V14        |
| екологічні            | загальний стан навколишнього природного середовища                                                   | V15        |
|                       | рекреаційні ресурси                                                                                  | V16        |
| політико-інституційні | соціально-політична стабільність                                                                     | V17        |
|                       | підвищення рівня демократизації суспільства                                                          | V18        |
|                       | захист прав і свобод людини                                                                          | V19        |
|                       | участь громадських організацій у формуванні політики розвитку                                        | V20        |
|                       | плани і програми структурної перебудови для стимулювання виробництва наукомісткої продукції          | V21        |

## Закінчення таблиці

| Групи                           | Фактори                                                                                       | Позначення |
|---------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 1                               | 2                                                                                             | 3          |
| Мезорівень                      |                                                                                               |            |
| соціальні                       | покращення медичного обслуговування                                                           | V22        |
|                                 | підвищення якості продуктів харчування                                                        | V23        |
|                                 | покращення житлових умов                                                                      | V24        |
|                                 | продовження тривалості життя населення                                                        | V25        |
|                                 | розширення системи закладів культури регіону                                                  | V26        |
| економічні                      | збільшення рівня інфляції                                                                     | V27        |
|                                 | збільшення номінальних та реальних доходів населення                                          | V28        |
|                                 | підвищення рівня інноваційної активності господарських структур                               | V29        |
|                                 | вдосконалення кредитно-фінансового механізму                                                  | V30        |
| демографічні                    | збільшення чисельності економічно активного населення                                         | V31        |
|                                 | підвищення міграційної мобільності населення                                                  | V32        |
|                                 | розподіл зайнятого населення в наукоємні та інноваційні галузі                                | V33        |
|                                 | збільшення чисельності зайнятого населення                                                    | V34        |
| екологічні                      | якість питної води та продуктів харчування                                                    | V35        |
|                                 | природно-кліматичні умови                                                                     | V36        |
| Мікрорівень                     |                                                                                               |            |
| соціально-економічні            | розширення соціальної інфраструктури підприємства                                             | V37        |
|                                 | реалізація професійної підготовки, підвищення кваліфікації                                    | V38        |
|                                 | вдосконалення системи стимулювання праці                                                      | V39        |
|                                 | покращення стану соціально-психологічної атмосфери у колективі                                | V40        |
| технічні та науково-інноваційні | підвищення рівня техніко-економічного розвитку                                                | V41        |
|                                 | розширення інформаційних мереж та комунікацій                                                 | V42        |
|                                 | збільшення інформаційної доступності основних ресурсів                                        | V43        |
|                                 | впровадження новітніх технологій у виробництво та розробку інтелектуальних продуктів і послуг | V44        |
| екологічні                      | санітарно-гігієнічні умови праці                                                              | V45        |
| Результуючі концепти            |                                                                                               |            |
| Людський капітал                |                                                                                               | V46        |
| Інтелектуальний капітал         |                                                                                               | V47        |
| Соціальний капітал              |                                                                                               | V48        |
| Синтезований капітал            |                                                                                               | V49        |

Фактично дана матриця відображає вплив обраних факторів на складові синтезованого капіталу у статичному вигляді. Більш корисним в рамках дослідження є визначення динамічного впливу. Основною перевагою когнітивного підходу є можливість розробки сценаріїв, під яким розуміється визначення рівня впливу обраної сукупності факторів впливу зовнішнього середовища на складові синтезованого капіталу. Розробка сценаріїв здійснюється на основі аналізу процесів збудження по графу, тобто перехід системи із стану  $t_{-1}$  в  $t$ ,  $t_{+1}, \dots$  за правилом зміни параметрів у вершинах графу в момент часу  $t_{n+1}$ , якщо в момент часу  $t_n$  в концепти надходять імпульси  $P$ . У формалізованому вигляді цей процес можна описати як:

де  $Q_i(t_{n+1})$  — імпульс у концепти знаковоорієнтованого графу у відповідні періоди часу при відомих початкових значеннях  $X_0$  і початковому векторі збудження  $P_0$ .

$$Q_1 = (1, 1, 1, 1, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, \\ 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0)$$

44

Таким чином, на основі проведеного дослідження було визначено міру впливу кожної групи факторів на формування та ефективне використання синтезованого капіталу. Найбільшого впливу отримує інтелектуальний капітал, меншого — людський, а найменшого соціальний. Серед груп факторів на макрорівні найбільший вплив мають культурно-освітні та політико-інституційні, менший — правові, соціально-економічні та науково-іноваційні мають приблизно однаковий вплив менший ніж попередні, а найменший — екологічні. На мезорівні виділяються демографічні фактори найбільшою мірою впливу, а меншою — економічні, соціальні мають значно менший вплив, що свідчить про їх невисоку значущість при формуванні та ефективному використанні синтезованого капіталу. Екологічні фактори на всіх рівнях мають однаково низький вплив, що свідчить про недостатність уваги даній групі факторів. на рівні підприємства переважають технічні та науково-іноваційні фактори, але майже такий вплив мають і соціально-економічні фактори. Означений вплив факторів має бути врахований при розробці стратегії формування та ефективного використання синтезованого капіталу регіону.

**Смагін В.Л.**, д.е.н., професор  
ДВНЗ «Київський національний економічний  
університет імені Вадима Гетьмана», м. Київ

## **ВПЛИВ ІНСТИТУЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА НА ДИНАМІКУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У РЕГІОНАХ УКРАЇНИ**

Першочерговим кроком до розуміння подальшої стратегії розвитку інвестиційної діяльності у регіонах України є аналіз ефективності функціонування інституційного середовища, що на сьогоднішній день є критичним та потребує відповідної оцінки. Важливим у цьому контексті є те, що саме інституційне середовище як сукупність формальних і неформальних правил поведінки і взаємодії: на мікрорівні — щодо інституцій та їх урядових структур, і на макрорівні — стосовно інституційних угод (трансакцій) постає фундаментом інвестиційної діяльності на фінансовому ринку.

Потенційному розвитку здорової конкуренції інвесторів на згаданому сегменті ринку під час нинішньої інституційної реформи вітчизняної економіки заважає саме невідповідність між ін-